

Achtergrondinformatie over decentralisatie natuur

Proces

20 oktober 2010	Staatssecretaris Bleker besluit tot stopzetten van het Investeringsbudget landelijk gebied (ILG)
dec '10 tot mrt '11	In IPO-verband wordt onder begeleiding van de heer vd Vlist geprobeerd tot afspraken te komen tussen het ministerie van EZ en de provincies. Dit lukt niet voor de provinciale verkiezingen.
Maart 2011	Provinciale verkiezingen
20 september 2011	Het IPO sluit een onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur met taatssecretaris Bleker. Dit akkoord gaat uit van een bezuiniging op het natuurbeleid van 70% (= €600 miljoen)
7 december 2011	Nadere afspraken tussen IPO en EZ worden vastgelegd ter verduidelijking van het onderhandelingsakkoord.
December 2011	Onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur is in acht provincies vastgesteld, drie provincies hebben tegen gestemd, Flevoland heeft besluitvorming uitgesteld.
Februari 2012	Aanvullende uitvoeringsafspraken worden vastgelegd bij het onderhandelingsakkoord. Provincies die niet hebben ingestemd worden gevraagd wel mee te werken aan de uitvoering van de afspraken. Commissie Jansen wordt gevraagd een voorstel te doen voor de onderlinge verdeling van de decentralisatiemiddelen tussen de provincies
April 2012	Val kabinet Rutte I
Mei 2012	Voorjaarsnota Rijk, €200 miljoen per jaar extra voor natuur ten opzichte van Rutte I wordt aangekondigd
Oktober 2012	Rapport Commissie Jansen 1 wordt vastgesteld, met een aantal kanttekeningen die bij de evaluatie in 2016, of zoveel eerder als mogelijk, gecorrigeerd moeten worden. Flevoland heeft laten aantekenen de bijdrage voor beheer ontoereikend te vinden.
November 2012	Start kabinet Rutte II, waarbij in het regeerakkoord is aangegeven dat het Rijk meer tijd wil nemen voor de realisatie van de robuuste EHS, en dat daar extra budget voor komt. Het IPO start onderhandelingen met de nieuwe staatssecretaris(sen).
April 2013	Commissie Jansen wordt gevraagd een voorstel te doen hoe de €200 miljoen extra natuurgeld tussen provincies verdeeld moet worden en hoe de uitvoeringskosten DLG verdeeld moeten worden.
Mei 2013	Het IPO maakt afspraken met de landelijke manifestpartners over de uitvoering van het natuurbeleid. Deze overeenkomst wordt gezien als een bijlage bij de hoofdlijnennotitie.
Juni 2013	Rapport Commissie Jansen 2 is gereed en wordt (unaniem) vastgesteld in IPO-bestuur. De correcties waar bij vaststelling van advies Jansen 1 om was gevraagd zijn in dit rapport meegenomen. Rapport Jansen 2 blijft onder embargo totdat staatssecretaris Dijkma de hoofdlijnennotitie gereed heeft.
September 2013	Aanvullend op de hoofdlijnennotitie worden afspraken gemaakt over de toepassing van het grond-voor-grond principe en het beschikbaar komen van BBL-oud gronden (= rijksgronden verworven voor 2007 ten behoeve van het natuurbeleid) voor de realisatie van het natuurbeleid. Hiervoor wordt een aparte bestuursovereenkomst opgesteld die ondertekend wordt door de 12 provincies.
Prinsjesdag 2013	Staatssecretaris Dijkma publiceert de hoofdlijnennotitie natuur. Hierin zijn meerdere aanpassingen opgenomen ten opzichte van het oorspronkelijke onderhandelingsakkoord. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan een aantal belangrijke kritiekpunten van de provincies en de maatschappelijke partners en worden de bezuinigingen van Rutte I deels teruggedraaid.

Belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het oorspronkelijke onderhandelingsakkoord

De 'Hoofdlijnennotitie ontwikkeling en beheer van natuur in Nederland' beschrijft de inzet van het ministerie van EZ en de afspraken die de staatssecretaris van EZ met een bestuurlijke delegatie van het IPO heeft gemaakt over de uitvoering van de gedecentraliseerde taken voor natuur. In deze hoofdlijnennotitie zijn een aantal fundamentele wijzigingen opgenomen ten opzichte van het oorspronkelijke onderhandelingsakkoord natuur uit 2011

- er komt meer geld beschikbaar voor de uitvoering van het natuurbeleid, nl. €200 miljoen/jaar. Dit wordt gefaseerd uitbetaald (in 2014 en 2015 komt €100 miljoen beschikbaar bedoeld voor beheer. In 2016 en 2017 komt €300 miljoen beschikbaar waarmee de beheeropgave wordt uitgebreid met de ontwikkelopgave;
- de ambitie is verbreed van alleen internationale verplichtingen naar een robuuste EHS;
- de provincies krijgen meer tijd voor de realisatie van de EHS;
- beperkingen ten aanzien van de beschikbaarstelling van BBL-oud- gronden zijn weggenomen, wel worden de gronden gefaseerd overgedragen;
- provincies en terreinbeheerders worden niet meer gehouden aan concrete verkooptaakstellingen in het kader van de grond-voor-grond-aanpak;
- de verantwoordelijkheid voor het agrarisch natuurbeheer gaat ook naar de provincies, en het stelsel voor agrarisch natuurbeheer zal worden herzien;
- de evaluatie in 2016 is vervangen door een jaarlijks voortgangsgesprek tussen Rijk en provincies aangevuld met eens in de drie jaar een wetenschappelijke evaluatie door het Planbureau voor de Leefomgeving.

Met deze aanpassingen wordt tegemoet gekomen aan de belangrijkste bezwaren van provincies en maatschappelijke partners op het onderhandelingsakkoord.

Consequenties voor Flevoland

De hoofdlijnennotitie en de extra middelen komen ook tegemoet aan de zorgpunten van Flevoland.

De opgave in Flevoland wijkt op een aantal onderdelen af van die in andere provincies.

Ontwikkelopgave natuur in Flevoland gering

Flevoland heeft een robuust stelsel aan natuurgebieden, en heeft daardoor in vergelijking met andere provincies slechts een beperkte ontwikkelopgave. De opgave voor Flevoland betreft - naast de afronding van OVW door het programma Nieuwe Natuur - het realiseren van blijvend goed beheer en kwaliteitsverbetering van de bestaande natuur.

Met kwaliteit wordt niet alleen de ecologische kwaliteit, maar ook de beleefbaarheid, aantrekkelijkheid en daarmee de economische benutbaarheid van de natuur bedoeld.

Dat bij de toekenning van rijksmiddelen prioriteit wordt gegeven aan de beheeropgave sluit aan bij de Flevolandse opgaven.

Grond-voor-grond-aanpak nauwelijks van toepassing.

Belangrijk onderdeel van de hoofdlijnennotitie zijn de nieuwe afspraken over grond. Het IPO is met het rijk overeengekomen dat het economisch eigendom van BBL-oud gronden (gronden die in het verleden door het Rijk gekocht zijn ten behoeve van het natuurbeleid) wordt overgedragen aan de provincies. Daarbij zijn afspraken gemaakt over een aantal tranches en over betalingen van de provincies aan het rijk. Voor Flevoland is dit echter van ondergeschikt belang. Binnen Flevoland liggen geen gronden die het Rijk voor 2007 voor natuurdoeleinden had gekocht. Flevoland krijgt geen beschikking over extra gronden en hoeft ook niet mee te betalen. Van de ruilgronden die na 2007 zijn gekocht, de BBL-nieuw-gronden die tijdens de ILG-periode zijn verworven, was al toegezegd dat deze voor de provincie beschikbaar zijn. Deze worden nu ingebracht in het programma nieuwe natuur.

Beheeropgave neemt toe.

De Flevolandse natuurgebieden profiteren allemaal van een rijke bodem, met een grote groeikracht. Zonder veel beheerinspanningen is de natuur in Flevoland de afgelopen decennia volop tot wasdom gekomen. Die snelle groei leidt er ook toe dat beginnende ontwikkelstadia met een grote biodiversiteit, geleidelijk verdwijnen. Bodemdaling leidt er bovendien toe dat de natuurgebieden steeds vaker de hoogstgelegen gebieden zijn geworden, waar ze van oorsprong juist de laaggelegen, natte gebieden waren.

Op dit moment zijn de beheerlasten per hectare voor Flevoland het laagst van heel Nederland ook omdat het beheer al grootschalig is georganiseerd in grote, niet versnipperde gebieden. Waar andere provincies daardoor relatief makkelijk kunnen bezuinigen op beheer is dat in Flevoland veel moeilijker ook omdat omvorming van de jonge natuur juist tot meer beheerskosten leidt.

Dit is aanleiding geweest voor Gedeputeerde Staten om bezwaar te maken bij de verdeling van Commissie Jansen 1. Bij de verdeling van decentralisatiemiddelen door commissie Jansen 2 is dit bezwaar gehonoreerd en een extra beheerbijdrage aan Flevoland toegekend.

Agrarisch natuurbeheer, klein van omvang en hoog qua kosten

Met de hoofdlijnennotitie heeft het Rijk ook besloten de uitvoering van agrarisch natuurbeheer naar de provincie te decentraliseren. De hiervoor toegekende budgetten zijn gebaseerd op de huidige omvang van het agrarisch natuurbeheer per provincie.

Voor een provincie als Friesland met heel veel agrarisch natuurbeheer ligt dat erg hoog, voor Flevoland juist erg laag. Het areaal aan agrarisch natuurbeheer is net iets meer dan 100 ha. De kosten per hectare zijn daarentegen relatief hoog, aangezien de vergoedingen gebaseerd zijn op inkomstenderving die door de hoge productiviteit van de Flevolandse landbouw extra hoog is.

Het stelsel voor agrarisch natuurbeheer zal de komende twee jaar herzien worden. Voor Flevoland is de opgave om te komen tot een kosteneffectieve uitvoering van agrarisch natuurbeheer die effectief bijdraagt aan (internationale) natuurdoelstellingen.

Specifieke vraagstuk Oostvaardersplassen

Per 1-1-2014 wordt de provincie ook verantwoordelijk voor de financiering van beheer door Staatsbosbeheer en voor het opstellen en laten uitvoeren van de Natura 2000-beheerplannen. Flevoland is daarbij verantwoordelijk voor het toekennen van beheerbudget conform landelijke systematiek en voor het laten nemen van maatregelen om internationale N2000 doelstellingen (vogels) te behalen voor zover hiervoor rijksgeld is gedecentraliseerd. Met het natuurakkoord heeft Flevoland geen verantwoordelijkheid op zich genomen voor de ambitie van EZ en SBB om de ICMO aanbevelingen met betrekking tot de grote grazers na te komen.

Gedeputeerde Staten is in overleg met het ministerie van EZ en Staatsbosbeheer om duidelijke afspraken te maken over de verantwoordelijkheidsverdeling en aansturing in dit gebied.

Risicoanalyse is geactualiseerd. Risico's zijn goed beheersbaar.

Om beter zicht te krijgen op de risico's die zich kunnen voordoen bij de uitvoering van de nieuwe taken is de eerder opgestelde risicoanalyse geactualiseerd en toegespitst op de uitvoeringsfase. Bestuurlijke en maatschappelijke risico's zijn niet te vermijden. De risico's lijken goed beheersbaar. Zie hiervoor de aparte bijlage 'belangrijkste risico's bij de uitvoering van de gedecentraliseerde taken natuur'.